

Konstitutionsutskottets betänkande

1976/77: 1

angående vilande förslag till grundlagsändringar

Ärendet

Enligt 8 kap. 15 § RF stiftas grundlag genom två likalydande beslut. Det andra beslutet får ej fattas förrän det efter det första beslutet har hållits val till hela riket och den nya riksdagen har samlats. I 5 kap. 12 § RO föreskrivs att slutligt beslut skall fattas vid första riksmötet i valperioden. Uppskov till senare riksmöte i valperioden är dock möjligt.

Enligt 3 kap. 16 § RO åligger det konstitutionsutskottet att till kammaren för slutligt beslut anmäla vilande beslut i grundlagsärende. Till anmälan skall enligt 4 kap. 8 § tredje stycket RO fogas yttrande i ärendet.

Under våren 1976 fattade riksdagen vilande beslut om vissa grundlagsändringar. De vilande grundlagsförslagen avsåg

1. Medborgerliga fri- och rättigheter (förslag till lag om ändring i regeringsformen *Bilaga 1*)
2. Kungörande av lagar och andra författningar (förslag till lag om ändring i regeringsformen *Bilaga 2*)
3. Allmänna handlingars offentlighet (förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen *Bilaga 3*)
4. Grundlagsändringar angående tryckfriheten (förslag till lag om ändring i tryckfrihetsförordningen *Bilaga 4*)

Beträffande förslagens bakgrund och närmare innebörd hänvisar utskottet till *betr. 1* propositionen 1975/76:209 och KU 1975/76:56, *betr. 2* propositionen 1975/76:112 och KU 1975/76:51, *betr. 3* propositionen 1975/76:160 och KU 1975/76:48 samt *betr. 4* propositionen 1975/76:204 och KU 1975/76:54.

Genom detta betänkande anmäls de vilande grundlagsförslagen för riksdagens slutliga beslut.

Utskottet

Under våren 1976 fattade riksdagen vilande beslut om vissa grundlagsändringar i enlighet med vad som angetts i det föregående. Vid riksdagsbehandlingen av grundlagsärendena förelåg i vissa fall delade meningar i särskilda delfrågor.

Den prövning av vilande förslag till grundlagsändringar som riksdagen har att slutligt företa innebär att ta ställning till varje särskilt grundlagsförslag som en enhet. Detta får givetvis ske mot bakgrund av överväganden om

för- och nackdelar med lösningen av olika delfrågor och om dessas betydelse vid helhetsbedömningen.

Inom utskottet råder enighet om att ett vart av de vilande förslagen vid en sådan prövning är att föredra framför ett bibehållande av hittills gällande grundlag.

På grund av det anförda får utskottet, med anmälan av de vilande grundlagsförslagen, förorda

att riksdagen slutligt antar de vilande förslagen till

1. lag om ändring i regeringsformen (bilaga 1),
2. lag om ändring i regeringsformen (bilaga 2),
3. lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (bilaga 3),
4. lag om ändring i tryckfrihetsförordningen (bilaga 4).

Stockholm den 26 oktober 1976

På konstitutionsutskottets vägnar

KARL BOO

Närvarande: herrar Boo (c), Johansson i Trollhättan* (s), Björck i Nässjö (m), Mossberg* (s), Fiskesjö (c), Lindahl i Hamburgsund (fp), Svensson i Eskilstuna* (s), Nordin (c), Karlsson i Malung (s), Schött (m), Gustafsson i Ronneby (s), Kindbom (c), fru Hammarbacken (c), fru Cederqvist (s) och fru Ståhlberg (s).

* Ej närvarande vid justeringen.

Förslag till

Lag om ändring i regeringsformen

Härigenom föreskrives i fråga om regeringsformen¹
dels att nuvarande 1 kap. 2–8 §§ skall betecknas 1 kap. 3–9 §§,
dels att 1 kap. 9 §, 2 kap., 8 kap. 1, 3, 7, 10 och 11 §§, 10 kap. 5 § samt
 11 kap. 1, 3 och 6 §§ skall ha nedan angivna lydelse,
dels att i regeringsformen skall införas en ny paragraf, 1 kap. 2 §, av
 nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Förslaget

1 kap.

2 §

Den offentliga makten skall utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd skall vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Det skall särskilt åligga det allmänna att trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt att verka för social omsorg och trygghet och för en god levnadsmiljö.

Det allmänna skall verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden. Det allmänna skall tillförsäkra män och kvinnor lika rättigheter samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv bör främjas.

8 §

Domstolar och förvaltningsmyndigheter skall i sin verksamhet iakttaga saklighet och opartiskhet. De får ej utan rättsligt stöd särbehandla någon på grund av hans personliga förhållanden, såsom tro, åskådning, ras,

9 §

Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör uppgifter inom den offentliga förvaltningen skall i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttaga saklighet och opartiskhet.

¹ SFS 1974:152

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

hudfärg, ursprung, kön, ålder, nationalitet, språk, samhällsställning eller förmögenhet.

2 kap.

Grundläggande fri- och rättigheter

1 §

Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. *yttrande- och tryckfrihet*: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela *uppgifter och framföra åsikter*,

2. *rätt till information*: rätt att inhämta och mottaga *uppgifter och upplysningar*,

3. *mötesfrihet*: frihet att anordna och att *deltaga i möten*,

4. *demonstrationsrätt*: rätt att *ensam eller i grupp framföra åsikter* på allmän plats,

5. *föreningsfrihet*: frihet att sammansluta sig med andra *till förening*,

6. *religionsfrihet*: frihet att *sammansluta sig* med andra *till trossamfund och att utöva sin religion*,

7. *rörelsefrihet*: *frihet att röra sig inom riket och att lämna riket*.

Varje medborgare är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. *yttrandefrihet*: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela *upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor*,

2. *informationsfrihet*: *frihet att inhämta och mottaga upplysningar samt att i övrigt taga del av andras yttranden*,

3. *mötesfrihet*: frihet att anordna och *bevista sammankomst för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk*,

4. *demonstrationsfrihet*: *frihet att anordna och deltaga i demonstration på allmän plats*,

5. *föreningsfrihet*: frihet att sammansluta sig med andra *för allmänna eller enskilda syften*,

6. *religionsfrihet*: frihet att *ensam eller tillsammans* med andra utöva sin religion.

Beträffande tryckfriheten gäller vad som är föreskrivet i tryckfrihetsförordningen. I denna finns också bestämmelser om rätt att taga del av allmänna handlingar.

2 §

Varje medborgare är skyddad mot att myndighet tvingar honom att till-

Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot tvång att giva

Nuvarande lydelse

höra förening eller trossamfund eller att ge sina åsikter till känna.

Vilande förslag

till känna sin åskådning i politiskt, religiöst, kulturellt eller annat sådant hänseende. Han är därjämte gentemot det allmänna skyddad mot tvång att deltaga i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra politisk sammanslutning, trossamfund eller annan sammanslutning för åskådning som avses i första meningen.

3 §

Anteckning om medborgare i allmänt register får ej utan hans samtycke grundas enbart på hans politiska åskådning.

4 §

Dödsstraff får icke förekomma.

5 §

Varje medborgare är skyddad mot kroppsstraff. Han är därjämte skyddad mot tortyr och mot medicinsk påverkan i syfte att framtvinga eller hindra yttranden.

3 §

Varje medborgare är skyddad mot att myndighet utsätter honom för kroppsvisitation eller annat påtvingat kroppsligt ingrepp, för husrannsakan, för intrång i hans brev-, post- eller teleförbindinger eller för hemlig avlyssning.

6 §

Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i annat fall än som avses i 4 och 5 §§. Han är därjämte skyddad mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av teleförsamtal eller annat förtroligt meddelande.

7 §

Ingen medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket.

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag*

Ingen medborgare som är eller har varit bosatt i riket får berövas sitt medborgarskap i annat fall än då han är eller samtidigt blir medborgare i annan stat.

8 §

Varje medborgare är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövande. Han är även i övrigt tillförsäkrad frihet att förflytta sig inom riket och att lämna detta.

9 §

Har annan myndighet än domstol berövat någon medborgare friheten med anledning av brott eller misstanke om brott, skall denne kunna få saken prövad av domstol utan oskäligt dröjsmål. Vad nu sagts gäller dock icke när fråga är om att till riket överflytta verkställighet av frihetsberövande påföljd som har ådömts i annan stat.

Har medborgare av annan anledning än som angives i första stycket blivit omhändertagen tvångsvis, skall han likaså kunna få saken prövad av domstol utan oskäligt dröjsmål. Med prövning av domstol likställas i sådant fall prövning av nämnd, om nämndens sammansättning är bestämd i lag och ordföranden i nämnden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

10 §

Straff eller annan brottspåföljd får icke åläggas för gärning som icke var belagd med brottspåföljd, när den förövades. Ej heller får svårare brottspåföljd åläggas för gärningen än den som var föreskriven då. Vad nu sagts om brottspåföljd gäller även för-

Nuvarande lydelse

4 §

Beträffande tryckfriheten och rätten att taga del av allmän handling gäller vad som är föreskrivet i tryckfrihetsförordningen. Föreskrifter som i övrigt närmare utformar de fri- och rättigheter och det skydd som avses i 1–3 §§ beslutas i den ordning som föreskrives i 8 kap.

Vilande förslag

verkande och annan särskild rättsverkan av brott.

11 §

Domstol får icke inrättas för redan begången gärning och ej heller för viss tvist eller i övrigt för visst mål.

Förhandling vid domstol skall vara offentlig.

12 §

De fri- och rättigheter som avses i 1 § 1–5 samt i 6 och 8 §§ och i 11 § andra stycket får, i den utsträckning som 13–16 §§ medgiver, begränsas genom lag eller genom annan författning efter bemyndigande i lag enligt 8 kap. 7 § första stycket 7 eller 10 §.

Begränsning som avses i första stycket får göras endast för att tillgoda ändamål som är godtagbart i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och ej heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsning får ej göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning.

13 §

Yttrandefriheten och informationsfriheten får begränsas med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskilds anseende, privatlivets helgd eller förhållanden och beivrandet av brott. Vidare får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas. I övrigt får

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag.*

begränsningar av yttrandefriheten och informationsfriheten ske endast om särskilt viktiga skäl föranleder det.

Vid bedömandet av vilka begränsningar som får ske med stöd av första stycket skall särskilt beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter.

Som begränsning av yttrandefriheten och informationsfriheten anses icke meddelande av föreskrifter som utan avseende på yttrandes innehåll närmare reglerar visst sätt att sprida eller mottaga yttranden.

14 §

Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet, till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken eller för att motverka farsot.

Föreningsfriheten får begränsas endast såvitt gäller sammanslutningar vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg eller av visst etniskt ursprung.

15 §

Lag eller annan föreskrift får ej innebära att någon medborgare missgynnas därför att han med hänsyn till ras, hudfärg eller etniskt ursprung tillhör minoritet.

16 §

Lag eller annan föreskrift får ej innebära att någon medborgare miss-

Nuvarande lydelse

5 §

Förening av arbetstagare samt arbetsgivare och förening av arbetsgivare äger rätt att vidtaga fackliga stridsåtgärder, om annat ej följer av lag eller avtal.

Vilande förslag

gynnas på grund av sitt kön, om ej föreskriften utgör led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt.

17 §

18 §

Varje medborgare skall vara tillförsäkrad ersättning enligt grunder som bestämmes i lag för det fall att hans egendom tages i anspråk genom expropriation eller annat sådant förfogande.

19 §

Författare, konstnärer och fotografer äger rätt till sina verk enligt bestämmelser som meddelas i lag.

20 §

Utlänning här i riket är likställd med svensk medborgare i fråga om

1. skydd mot tvång att deltaga i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra trossamfund eller annan sammanslutning (2 § andra meningen).

2. skydd mot dödsstraff, kroppsstraff och tortyr samt mot medicinsk påverkan i syfte att framtvunga eller hindra yttranden (4 och 5 §§).

3. rätt till domstolsprövning av frihetsberövande med anledning av brott eller misstanke om brott (9 § första stycket).

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag*

4. skydd mot retroaktiv brottspåföljd och annan retroaktiv rättsverkan av brott (10 §).

5. skydd mot inrättande av domstol i vissa fall (11 § första stycket).

6. skydd mot missgynnande på grund av ras, hudfärg eller etniskt ursprung eller på grund av kön (15 och 16 §§).

7. rätt till fackliga stridsåtgärder (17 §).

8. rätt till ersättning vid expropriation eller annat sådant förfogande (18 §).

Om annat icke följer av särskilda föreskrifter i lag, är utlännings här i riket likställd med svensk medborgare även i fråga om

1. yttrandefrihet, informationsfrihet, mötesfrihet, demonstrationsfrihet, föreningsfrihet och religionsfrihet (1 §).

2. skydd mot tvång att giva till kända åskådning (2 § första meningen).

3. skydd mot kroppsligt ingrepp även i annat fall än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot intrång i förtrolig meddelelse (6 §).

4. skydd mot frihetsberövande (8 § första meningen).

5. rätt till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra stycket).

6. offentlighet vid domstolsförhandling (11 § andra stycket).

7. skydd mot ingrepp på grund av åskådning (12 § andra stycket tredje meningen).

8. författares, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (19 §).

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

8 kap.

1 §

Lag eller annan föreskrift får ej innebära att dödsstraff skall kunna ådömas.

Lag eller annan föreskrift får ej innebära att svensk medborgare skall kunna landsförvisas eller eljest hindras att återvända till riket eller att svensk medborgare som är bosatt i riket skall kunna berövas sitt medborgarskap i annat fall än då han är eller samtidigt blir medborgare i annan stat.

Lag eller annan föreskrift får ej innebära att straff eller annan brottspåföljd skall kunna ådömas för gärning som icke var belagd med brottspåföljd, när den förövades, eller att svårare brottspåföljd skall kunna ådömas för gärningen än den som var föreskriven då. Vad nu sagts om brottspåföljd gäller även förverkande eller annan särskild rättsverkan av brott.

Enskild skall vara tillförsäkrad ersättning enligt grunder som bestämmes i lag för det fall att hans egendom tages i anspråk genom expropriation eller annat sådant förfogande.

Av bestämmelserna i 2 kap. om grundläggande fri- och rättigheter följer att föreskrifter av visst innehåll ej får meddelas eller får meddelas endast genom lag.

3 §

Föreskrifter om förhållandet mellan enskilda och det allmänna, som gäller åligganden för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden, meddelas genom lag.

Sådana föreskrifter är bland andra föreskrifter som begränsar de fri- och rättigheter och det skydd i övrigt som enligt 2 kap. 1–3 §§ tillkommer svensk medborgare, föreskrifter om brott och rättsverkan av brott, föreskrifter om skatt till staten samt föreskrifter om rekvisition och annat sådant förfogande.

Sådana föreskrifter är bland andra föreskrifter om brott och rättsverkan av brott, om skatt till staten samt om rekvisition och annat sådant förfogande.

Nuvarande lydelse

Förslaget

7 §

Utan hinder av 3 eller 5 § kan regeringen efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om annat än skatt, om föreskrifterna avser något av följande ämnen:

1. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa,
2. utlännings vistelse i riket,
3. in- eller utförsel av varor, av pengar eller av andra tillgångar, tillverkning, kommunikationer, kreditgivning eller näringsverksamhet,
4. jakt, fiske eller natur- och miljövärd,
5. trafik eller ordningen på allmän plats,
6. undervisning och utbildning.

Utan hinder av 3 § kan regeringen efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om förbud att röja sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt.

Bemyndigande som avses i denna paragraf medför ej rätt att meddela föreskrifter som i annat hänseende än som angives i andra stycket begränsar någon av de fri- och rättigheter eller det skydd i övrigt som enligt 2 kap. 1–3 §§ tillkommer svensk medborgare. Sådant bemyndigande medför ej heller rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Riksdagen kan i lag, som innehåller bemyndigande med stöd av denna paragraf, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Utan hinder av 3 eller 5 § kan regeringen efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om annat än skatt, om föreskrifterna avser något av följande ämnen:

1. skydd för liv, personlig säkerhet eller hälsa,
2. utlännings vistelse i riket,
3. in- eller utförsel av varor, av pengar eller av andra tillgångar, tillverkning, kommunikationer, kreditgivning, näringsverksamhet eller utförande av byggnader, anläggningar och bebyggelsemiljö,
4. jakt, fiske, djurskydd eller natur- och miljövärd,
5. trafik eller ordningen på allmän plats,
6. undervisning och utbildning,
7. förbud att röja sådant som någon har erfarit i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt.

Bemyndigande som avses i första stycket medför ej rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter. Riksdagen kan i lag, som innehåller bemyndigande med stöd av första stycket, föreskriva även annan rättsverkan än böter för överträdelse av föreskrift som regeringen meddelar med stöd av bemyndigandet.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

10 §

Regeringen kan efter bemyndigande i lag i ämne som angives i 7 § första stycket eller 9 § genom förordning bestämma att föreskrift i lagen skall börja eller upphöra att tillämpas. *Detta gäller även om föreskriften begränsar någon av de fri- och rättigheter eller det skydd i övrigt som enligt 2 kap. 1–3 §§ tillkommer svensk medborgare.*

Regeringen kan efter bemyndigande i lag i ämne som angives i 7 § första stycket eller 9 § genom förordning bestämma att föreskrift i lagen skall börja eller upphöra att tillämpas.

11 §

Bemyndigar riksdagen enligt *denna regeringsform* regeringen att meddela föreskrifter i visst ämne, kan riksdagen därvid medgiva att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet. I fall som nu sagts kan riksdagen också uppdraga åt förvaltningsmyndighet under riksdagen att meddela sådana bestämmelser.

Bemyndigar riksdagen enligt *detta kapitel* regeringen att meddela föreskrifter i visst ämne, kan riksdagen därvid medgiva att regeringen överlåter åt förvaltningsmyndighet eller kommun att meddela bestämmelser i ämnet. I fall som nu sagts kan riksdagen också uppdraga åt förvaltningsmyndighet under riksdagen att meddela sådana bestämmelser.

10 kap.

5 §

Beslutanderätt som enligt denna regeringsform tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet organ *och ej avser fråga om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag* kan i begränsad omfattning överlåtas till mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bli anslutet, eller till mellanfolklig domstol. Om *sådan* överlåtelse beslutar riksdagen i den ordning som är föreskriven för stiftande av grundlag eller, om beslut i sådan ordning ej kan avvaktas, genom ett be-

Beslutanderätt som enligt denna regeringsform tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet organ kan i begränsad omfattning överlåtas till mellanfolklig organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är eller skall bli anslutet, eller till mellanfolklig domstol. *Därvid får ej överlåtas beslutanderätt som avser fråga om stiftande, ändring eller upphävande av grundlag eller fråga om begränsning av någon av de fri- och rättigheter som avses i 2 kap.* Om överlåtelse beslutar riksdagen i den ordning som

Niwarande lydelse

slut, varom minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna förenar sig.

Vilande förslag

är föreskriven för stiftande av grundlag eller, om beslut i sådan ordning ej kan avvaktas, genom ett beslut, varom minst fem sjättedelar av de röstande och minst tre fjärdedelar av ledamöterna förenar sig.

Rättsskipnings- eller förvaltningsuppgift som ej enligt denna regeringsform tillkommer riksdagen, regeringen eller annat i regeringsformen angivet organ kan överlåtas till annan stat, till mellanfolklig organisation eller till utländsk eller internationell inrättning eller samfällighet, om riksdagen förordnar om det genom ett beslut, varom minst tre fjärdedelar av de röstande förenar sig, eller genom beslut i den ordning som gäller för stiftande av grundlag.

11 kap.

1 §

Högsta domstolen är högsta allmänna domstol och regeringsrätten högsta förvaltningsdomstol. Rätten att få mål prövat av högsta domstolen eller regeringsrätten kan begränsas genom lag. I högsta domstolen och regeringsrätten får endast den tjänstgöra såsom ledamot som har utnämnts till ordinarie domare i domstolen.

Annan domstol än högsta domstolen eller regeringsrätten inrättas med stöd av lag. *Domstol får icke inrättas för redan begången gärning och ej heller för viss tvist eller i övrigt för visst mål.*

Annan domstol än högsta domstolen eller regeringsrätten inrättas med stöd av lag. *Om förbud mot inrättande av domstol i vissa fall föreskrives i 2 kap. 11 § första stycket.*

Vid domstol som avses i andra stycket skall finnas ordinarie domare. I fråga om domstol som har inrättats för handläggning av en viss bestämd grupp eller vissa bestämda grupper av mål får dock i lag göras undantag härifrån.

3 §

Rättstvist mellan enskilda får icke utan stöd av lag avgöras av annan myndighet än domstol.

Rättstvist mellan enskilda får icke utan stöd av lag avgöras av annan myndighet än domstol. *Om domstols prövning av frihetsberövande föreskrives i 2 kap. 9 §.*

Har annan myndighet än domstol berövat någon friheten med anledning av brott eller misstanke om brott, skall den beslutet rör kunna få saken prövad av domstol utan oskäligt dröjsmål.

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag*

Detsamma gäller om svensk medborgare av annan anledning än nu sagts har blivit omhändertagen tvångsvis. Med prövning av domstol likställs i sistnämnda fall prövning av nämnd, om nämndens sammansättning är bestämd i lag och ordföranden i nämnden skall vara eller ha varit ordinarie domare.

6 §

Under regeringen lyder justitiekanslern, riksåklagaren, de centrala ämbetsverken och länsstyrelserna. Annan statlig förvaltningsmyndighet lyder under regeringen, om myndigheten ej enligt denna regeringsform eller annan lag är myndighet under riksdagen.

Förvaltningsuppgift kan anförtros åt kommun.

Förvaltningsuppgift kan överlämnas till bolag, förening, samfällighet eller stiftelse. Innefattar uppgiften myndighetsutövning, skall det ske genom lag.

Förvaltningsuppgift kan överlämnas till bolag, förening, samfällighet, stiftelse eller enskild individ. Innefattar uppgiften myndighetsutövning, skall det ske med stöd av lag.

1. Ändringarna i regeringsformen träder i kraft den 1 januari 1977.

2. Utan hinder av 2 kap. 16 § behåller äldre föreskrift, som innebär särbehandling på grund av kön, sin giltighet tills vidare. Sådan föreskrift får ändras, även om ändringen innebär fortsatt särbehandling.

3. Bestämmelserna om medlemskap i svenska kyrkan gäller utan hinder av 2 kap. 2 § i dess nya lydelse.

4. Vid ikraftträdandet föreliggande bestämmelser om att film icke får förevisas offentligt, om den ej dessförinnan har godkänts för sådan visning, gäller utan hinder av 2 kap. 1 § 3 i den nya lydelsen och 14 § första stycket.

5. Äldre författning eller föreskrift äger fortsatt giltighet utan hinder av att den icke har tillkommit i den ordning som skulle ha iakttagits vid tillämpning av regeringsformen i dess nya lydelse.

**Förslag till
Lag om ändring i regeringsformen**

Härigenom föreskrives att 8 kap. 19 § regeringsformen skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

8 kap.

19 §

Beslutad lag skall utfärdas av regeringen utan dröjsmål. Lag med sådana forskrifter om riksdagen eller dess myndigheter som ej skall intagas i grundlag eller riksdagsordningen kan dock utfärdas av riksdagen.

Lagar och förordningar skall kungöras så snart det kan ske. Lagar skall kungöras så snart det kan ske. Dersamma gäller förordningar, om ej annat föreskrives i lag.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1977.

Förslag till**Lag om ändring i tryckfrihetsförordningen**

Härigenom föreskrives att 2 kap. tryckfrihetsförordningen¹ skall ha nedan angiven lydelse.

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag***2 kap.****Om allmänna handlingars offentlighet****1 §**

Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall, i den ordning nedan sägs, varje svensk medborgare äga fri tillgång till allmänna handlingar. I denna rätt må gälla allenast sådana inskränkningar som påkallas antingen av hänsyn till rikets säkerhet och dess förhållande till främmande makt eller i anledning av myndighets verksamhet för inspektion, kontroll och annan tillsyn eller för brotts förekommande och beivrande eller till skydd för statens, menigheters och enskildas behöriga ekonomiska intresse eller av hänsyn till privatlivets helgd, personlig säkerhet, anständighet och sedlighet.

1 §

Till främjande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall varje svensk medborgare ha rätt att taga del av allmänna handlingar.

2 §

Rätten att taga del av allmänna handlingar får begränsas endast om det är påkallat med hänsyn till

1. rikets säkerhet eller dess förhållande till annan stat eller mellanfolklig organisation,
2. rikets centrala finanspolitik, penningpolitik eller valutapolitik,
3. myndighets verksamhet för inspektion, kontroll eller annan tillsyn,
4. intresset att förebygga eller beivra brott,
5. det allmännas ekonomiska intresse,
6. skyddet för enskilds personliga eller ekonomiska förhållanden,
7. intresset att bevara djur- eller växtart.

¹ Förordningen omtryckt 1974:308.

Nuvarande lydelse

I särskild lag skola noga angivas de fall, då enligt nyssnämnda grunder allmänna handlingar skola hållas hemliga.

Vilande förslag

Begränsning av rätten att taga del av allmänna handlingar skall angivas noga i bestämmelse i en särskild lag eller, om så i visst fall befinnes lämpligare, i annan lag vartill den särskilda lagen hänvisar. Efter be- myndigande i sådan bestämmelse får dock regeringen genom förordning meddela närmare föreskrifter om bestämmelsens tillämplighet.

Utan hinder av andra stycket får i bestämmelse som där avses riksdagen eller regeringen tilläggas befogenhet att efter omständigheterna medgiva att viss handling lämnas ut.

2 §

Allmänna handlingar äro alla hos stats- eller kommunalmyndighet förvarade handlingar, vare sig de till myndigheten inkommit eller blivit där upprättade.

Vad i detta kapitel sägs om handling skall även avse karta, ritning eller bild. Kapitlets bestämmelser om handling skola jämväl tillämpas på upptagning för automatisk databehandling eller annan upptagning som kan läsas eller avlyssnas endast med tekniskt hjälpmedel.

Upptagning som nämnts i andra stycket skall anses förvarad hos myndighet även i fall då den inkommit till eller upprättats hos annan än myndighet, under förutsättning att myndighet förfogar över upptagningen.

3 §

Med handling förstås framställning i skrift eller bild samt upptagning som kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas endast med tekniskt hjälpmedel. Handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

Upptagning som avses i första stycket anses förvarad hos myndighet, om upptagningen är tillgänglig för myndigheten för överföring i sådan form att den kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. Detta gäller dock ej upptagning som ingår i personregister, om myndigheten enligt lag eller förordning eller särskilt beslut, som grundar sig på lag,

Nuvarande lydelse

3 §

Med statsmyndighet förstås i detta kapitel statsdepartementen, försvarets kommandoexpedition, riksdagen och allmänna kyrkomötet, deras avdelningar, utskott, nämnder, fullmäktige, deputerade och revisorer, domstolar och ämbetsverk samt övriga till statens förvaltning hörande myndigheter och inrättningar, nämnder, kommissioner och kommittéer.

Med kommunalmyndighet förstås i detta kapitel alla till kommunal styrelse eller förvaltning hörande stämor och representationer, myndigheter, styrelser, kollegier, nämnder, råd, kommissioner, revisorer, utskott och kommittéer jämte underlydande verk och inrättningar.

Vilande förslag

saknar befogenhet att göra överföringen. Med personregister förstås register, förteckning eller andra anteckningar som innehålla uppgift som avser enskild person och som kan hänföras till denne.

4 §

Brev eller annat meddelande som är ställt personligen till den som innehar befattning vid myndighet anses som allmän handling, om handlingen gäller ärende eller annan fråga som ankommer på myndigheten och ej är avsedd för mottagaren endast som innehavare av annan ställning.

5 §

Med myndighet likställas i detta kapitel riksdagen, allmänt kyrkomöte och beslutande kommunal församling.

Nuvarande lydelse

5 § första stycket

Handling skall anses inkommen till myndighet, då den avlämnats till myndigheten eller till befattningshavare, som har att mottaga handlingen eller eljest taga befattning med mål eller ärende, till vilket handlingen hänför sig.

6 § första stycket

Tävlingsskrift, anbud eller annan sådan handling, som enligt tillkännagivande skall avlämnas i förseglat omslag, skall ej anses inkommen före den tidpunkt, som bestämts för öppnandet.

5 § andra stycket

Diarier, journaler, register eller andra sådana förteckningar skola anses upprättade, då de färdigställts för anteckning eller införing. Protokoll och därmed jämförliga anteckningar skola anses upprättade, då de av myndigheten justerats eller eljest blivit färdigställda. Andra handlingar, som hänföra sig till visst mål eller ärende, skola anses upprättade, då de expedierats eller, om expedition ej äger rum, då målet eller ärendet blivit av myndigheten slutbehandlat.

Vilande förslag

6 §

Handling anses inkommen till myndighet, när den har anlänt till myndigheten eller kommit behörig befattningshavare till handa. I fråga om upptagning som avses i 3 § första stycket gäller i stället att den anses inkommen till myndighet när annan har gjort den tillgänglig för myndigheten på sätt som angives i 3 § andra stycket.

Tävlingsskrift, anbud eller annan sådan handling som enligt tillkännagivande skall avlämnas i förseglat omslag anses ej inkommen före den tidpunkt som har bestämts för öppnandet.

Åtgärd som någon vidtager endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring av handling, som myndighet har tillhandahållit, skall ej anses leda till att handling är inkommen till den myndigheten.

7 §

Handling anses upprättad hos myndighet, när den har expedierats. Handling som ej har expedierats anses upprättad när det ärende till vilket den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen ej hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts.

I stället för vad som föreskrives i första stycket gäller att handling anses upprättad,

1. diarium, journal samt sådant

Nuvarande lydelse

6 § andra och tredje styckena

Dom eller annat myndighets beslut, som enligt vad därom är stadgat skall avkunnas eller expedieras, samt protokoll och därmed jämförliga anteckningar, som hänföra sig till sådant beslut, skola anses upprättade, först då beslutet avkunnats eller expedierats.

Protokoll hållna hos riksdagens eller allmänt kyrkomötes utskott, riksdagens revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunalmyndighet i ärende, som myndigheten handhar allenast för beredning, skola anses upprättade, först då det ärende protokollen avse hos myndigheten slutförts och, såvitt angår protokoll hos riksdagens revisorer, berättelse däröver offentliggjorts.

Vilande förslag

register eller annan förteckning som föres fortlöpande, när handlingen har färdigställts för anteckning eller införing,

2. dom och annat beslut, som enligt vad därom är föreskrivet skall avkunnas eller expedieras, samt protokoll och annan handling i vad den hänför sig till sådant beslut, när beslutet har avkunnats eller expedierats.

3. annat myndighets protokoll och därmed jämförliga anteckningar, när handlingen har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts, dock ej protokoll hos riksdagens eller allmänt kyrkomötes utskott, riksdagens eller kommuns revisorer eller statliga kommittéer eller hos kommunal myndighet i ärende som denna endast bereder till avgörande.

8 §

Har organ som ingår i eller är knutet till ett verk eller liknande myndighetsorganisation överlämnat handling till annat organ inom samma myndighetsorganisation eller framställt handling för sådant överlämnande, skall handlingen ej anses som därigenom inkommen eller upprättad i annat fall än då organen uppträda som självständiga i förhållande till varandra.

4 §

Minnesanteckning eller annan uppteckning, som hos myndighet verkställts allenast för måls eller ärendes föredragning eller beredande till avgörande, skall ej hos myndigheten anses som allmän handling,

9 §

Hos myndighet tillkommen minnesanteckning som ej har expedierats skall ej heller efter den tidpunkt då den enligt 7 § är att anse som upprättad anses som allmän handling hos myndigheten, om den icke tages

Nuvarande lydelse

om ej uppteckningen, sedan målet eller ärendet hos myndigheten slutbehandlats, omhändertagits för förvaring.

Har upptagning som nämnts i 2 § andra stycket tillkommit allenast för måls eller ärendes föredragning eller beredande till avgörande hos myndighet, skall upptagningen ej anses som allmän hos myndigheten, om den ej, sedan målet eller ärendet slutbehandlats hos myndigheten, omhändertagits för förvaring. Intill dess frågan om sådant omhändertagande avgjorts, skall upptagningen ej heller anses som allmän hos annan myndighet, om den förvaras där endast för teknisk bearbetning eller lagring.

Förlag

om hand för arkivering. Med minnesanteckning förstås promemoria och annan uppteckning eller upptagning som har kommit till endast för ärendes föredragning eller beredning, dock ej till den del den har tillfört ärendet sakuppgift.

Utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som ej har expedierats anses ej som allmän handling, såvida den icke tages om hand för arkivering.

10 §

Handling som förvaras hos myndighet endast som led i teknisk bearbetning eller teknisk lagring för annans räkning anses ej som allmän handling hos den myndigheten.

11 §

Som allmän handling anses ej

1. brev, telegram eller annan sådan handling som har inlämnats till eller upprättats hos myndighet endast för befordran av meddelande,

2. meddelande eller annan handling som har inlämnats till eller upprättats hos myndighet endast för offentliggörande i periodisk skrift som utgives genom myndigheten,

Nuvarande lydelse

Förslaget

7 §

Vad i detta kapitel stadgas om allmänna handlingar äge ej tillämpning å exemplar av tryckt skrift, som avses i 4 kap. 7 §, eller å enskilda brev, skrifter eller upptagningar, vilka överlämnats till allmänt arkiv eller bibliotek eller eljest till myndighet uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål. Angående tillhandahållande av handlingar och upptagningar som nu nämnts gälle vad särskilt är föreskrivet.

3. tryckt skrift, ljud- eller bildupptagning eller annan handling som ingår i bibliotek eller som från enskild har tillförts allmänt arkiv uteslutande för förvaring och vård eller forsknings- och studieändamål eller privata brev, skrifter eller upptagningar som eljest ha överlämnats till myndighet uteslutande för ändamål som nu angivits,

4. upptagning av innehållet i handling som avses i 3, om upptagningen förvaras hos myndighet där den ursprungliga handlingen ej skulle vara att anse som allmän.

8 §

Allmän handling, som ej skall hållas hemlig, skall på begäran genast eller så snart ske kan utan avgift tillhandahållas den som för läsning eller avskrivning på stället önskar taga del därav. Upptagning som nämnts i 2 § andra stycket skall tillhandahållas i läsbar eller avlyssningsbar form.

Handling, som endast till viss del skall hållas hemlig, skall utan hinder därav tillhandahållas på stället, om det kan ske på sådant sätt att vad i den delen beröres icke uppenbaras. Kan det ej ske, äge den som vill taga del av handlingen utan avgift erhålla avskrift av densamma eller, såvitt avser upptagning som nämnts i 2 § andra stycket, utskrift av upptagningen, varvid den del som är hemlig skall uteslutas från avskriften eller utskriften.

12 §

Allmän handling som får lämnas ut skall på begäran genast eller så snart det är möjligt på stället utan avgift tillhandahållas den, som önskar taga del därav, så att handlingen kan läsas, avlyssnas eller på annat sätt uppfattas. Handling får även skrivas av, avbildas eller tagas i anspråk för ljudöverföring. Kan handling ej tillhandahållas utan att sådan del därav som icke får lämnas ut röjes, skall den i övriga delar göras tillgänglig för sökanden i avskrift eller kopia.

Nuvarande lydelse

Skyldighet att tillhandahålla handling på stället skall ej föreligga, om betydande hinder därför möter. I fråga om upptagning som nämnts i 2 § andra stycket föreligger denna skyldighet ej heller, om upptagningens innehåll finnes i läsbar form hos annan myndighet och tillhandahållandet där kan ske utan beaktansvärd olägenhet för den som vill taga del av upptagningen.

Den som önskar taga del av allmän handling, som ej skall hållas hemlig eller som skall hållas hemlig endast till viss del, äge dessutom rätt att mot fastställd avgift erhålla avskrift av handlingen med uteslutande av sådan del som skall hållas hemlig. Myndighet vare ej skyldig att utlämna upptagning för automatisk databehandling på annat sätt än genom tillhandahållande av utskrift av upptagningen. Ej heller vare myndighet skyldig att för utlämnande framställa kopia av karta, ritning eller bild, om svårighet därför möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

9 §

Framställning om allmän handlingens utbekommande göres hos den myndighet, där handlingen finnes. Såvitt gäller upptagning som nämnts i 2 § andra stycket göres framställning om utbekommande hos myn-

Vilande förslag

Myndighet är icke skyldig att tillhandahålla handling på stället, om betydande hinder möter. I fråga om upptagning som avses i 3 § första stycket föreligger ej heller sådan skyldighet, om sökanden utan beaktansvärd olägenhet kan taga del av upptagningen hos närbelägen myndighet.

13 §

Den som önskar taga del av allmän handling har även rätt att mot fastställd avgift få avskrift eller kopia av handlingen till den del den får lämnas ut. Myndighet är dock ej skyldig att lämna ut upptagning för automatisk databehandling i annan form än utskrift. Ej heller föreligger skyldighet att framställa kopia av karta, ritning, bild eller annan i 3 § första stycket avsedd upptagning än som nyss har angivits, om svårighet möter och handlingen kan tillhandahållas på stället.

14 §

Begäran att få taga del av allmän handling göres hos myndighet som förvarar handlingen.

Begäran prövas av myndighet som angives i första stycket. Om särskilda skäl föranleda det, får dock i be-

Nuvarande lydelse

dighet som förfogar över upptagningen. Frågan om utlämnande prövas av den myndighet där framställning gjorts.

Är värden om handlingen enligt arbetsordningen eller givet uppdrag anförtrodd viss befattningshavare, har han att själv besluta i fråga om handlingens utlämnande; dock åligger honom att därvid ställa sig till efterrättelse av myndigheten meddelade föreskrifter samt att, då det kan ske utan omgång, i tveksamma fall hänskjuta frågan till myndighetens avgörande. Värgrar befattningshavaren att utlämna handlingen, skall, om sökanden det begär, frågan hänskjutas till myndigheten.

Om behörighet för viss myndighet att i stället för myndighet, som avses i första stycket, pröva fråga om allmän handlings utlämnande stadgas i 14 § andra stycket.

10 §

Har myndighet avslagit framställning om utbekommande av allmän handling och anser sökanden att beslutet icke är lagligen grundat, äge han, i den ordning nedan sägs, söka ändring i beslutet; beslut, som meddelats av departementschef, må dock ej överklagas.

Vilande förslag

stämmelse som avses i 2 § andra stycket föreskrivas att prövningen vid tillämpningen av bestämmelsen skall ankomma på annan myndighet. I fråga om handling som är av synnerlig betydelse för rikets säkerhet kan även genom förordning föreskrivas att endast viss myndighet får pröva frågan om utlämnande. I de nu nämnda fallen skall begäran om utlämnande genast hänskjutas till behörig myndighet.

15 §

Om annan än riksdagen eller regeringen avslår begäran att få taga del av handling eller lämnar ut allmän handling med förbehåll, som inskränker sökandens rätt att yppa dess innehåll eller eljest förfoga över den får sökanden föra talan mot beslutet. Talan mot beslut av statsråd skall föras hos regeringen och talan mot beslut av annan myndighet hos domstol.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

11 §

Ändring, som avses i 10 §, skall sökas hos den myndighet, som har att upptaga klagan över beslut eller åtgärd i det mål eller ärende, till vilket handlingen hör, eller om klagan ej är tillåten i sådant mål eller ärende eller handlingen ej tillhör mål eller ärende, som myndigheten har att handlägga, hos den myndighet, som i allmänhet har att upptaga klagan över myndighetens beslut eller åtgärder. Vad nu sagts gälle ock angående den ordning, i vilken ändring skall sökas. I stället för hos regeringen skall ändring sökas hos regeringsrätten.

Finnes enligt vad ovan sagts ej behörig myndighet, skall ändring sökas i fråga om beslut av kommunalmyndighet hos länsstyrelse, beträffande beslut av myndighet, som lyder under länsstyrelse, domkapitel, styrelse, ämbetsverk eller annan regeringens underställd myndighet, hos den överordnade myndigheten samt i andra fall hos regeringsrätten. Angående beslut av myndighet, som tillhör eller lyder under riksdagen, gälle dock vad riksdagen bestämmer.

12 §

Angående fullföljd av talan mot myndighets beslut, varigenom klagan avslagits, äge vad i 11 § är stadgat motsvarande tillämpning; har klagan bifallits, vare talan mot beslutet ej tillåten.

I den i 2 § omnämnda lagen skall närmare angivas hur talan mot beslut som avses i första stycket skall föras. Sådant talan skall alltid prövas skyndsamt.

Angående rätt att föra talan mot beslut av myndighet som lyder under riksdagen är särskilt föreskrivet.

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag*

13 §

Vill någon klaga över myndighets beslut, äge han erhålla underrättelse om vad han därvid har att iakttaga.

Mål eller ärende angående utlämnande av allmän handling skall alltid behandlas skyndsamt. Expedition skall tillhandahållas klaganden utan avgift. Ej må för fullföljd av talan eller dess prövning gälla särskilda villkor, såsom erläggande av fullföljdsavgift eller myndighets tillstånd.

14 §

Finnes hos myndighet allmän handling, som skall hållas hemlig, och anser myndigheten särskild åtgärd böra vidtagas till beredande av trygghet mot obehörigt utlämnande, äger myndigheten förse handlingen med anteckning därom att den är hemlig. Sådan anteckning skall innehålla uppgift å det lagrum, som åberopas för handlingens hemlighållande, dagen för anteckningen samt den myndighet, som låtit verkställa anteckningen.

Beträffande särskilda slag av handlingar, vilkas hemlighållande för rikets säkerhet är av synnerlig betydelse, äger regeringen förordna att viss myndighet skall pröva fråga om utlämnande. Har sådant förordnande meddelats, skall å handling som däri avses, jämte de uppgifter som angivas i första stycket, antecknas den myndighet, som sålunda är behörig att pröva fråga om utlämnande. Framställning hos annan myn-

16 §

Anteckning om hinder att lämna ut allmän handling får göras endast på handling som omfattas av bestämmelse som avses i 2 § andra stycket. Härvid skall tillämplig bestämmelse angivas.

*Nuvarande lydelse**Vilande förslag*

dighet att utbekomma handling, varå dylik anteckning skett, skall ofördröjligen på sökandens begäran hänskjutas till den behöriga myndigheten.

Ej må i annan ordning än i detta lagrum sägs handling förses med anteckning därom att den är hemlig.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978. Har mål eller ärende om utbekommande av allmän handling anhängiggjorts hos myndighet före ikraftträdandet, skall myndigheten pröva frågan, även om den ej längre är behörig därtill enligt de nya bestämmelserna.

Förslag till Lag om ändring i tryckfrihetsförordningen

Härigenom föreskrives i fråga om tryckfrihetsförordningen¹

dels att nuvarande 4 kap. 2, 3, 5 och 7 §§ samt 14 kap. 4 § skall upphöra att gälla,

dels att nuvarande 4 kap. 4, 6, 8 och 9 §§ skall betecknas 4 kap. 2, 4, 5 respektive 3 §,

dels att 1 kap. 1, 5, 6 och 9 §§, 3 kap. 1–5 §§, 4 kap. 1 §, nya 4 kap. 2, 4 och 5 §§, 5 kap. 1, 2, 4–6, 8 och 9 §§, 6 kap. 3 §, 7 kap. 3–6 och 8 §§, 8 kap. 1–6 och 8 §§, 9 kap. 1–3 §§, 10 kap. 2–4, 7, 8, 11 och 12 §§, 11 kap. 1 §, 12 kap. 1, 2, 13 och 14 §§, 13 kap. 3–5 §§, 14 kap. 1 och 5 §§ samt rubriken till 4 kap. skall ha nedan angivna lydelse,

dels att i förordningen skall införas två nya paragrafer, 3 kap. 6 § och 10 kap. 14 §, av nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

1 kap.

1 §

Med tryckfrihet förstås varje svensk medborgares rätt att, utan några av myndighet eller annat allmänt organ i förväg lagda hinder, utgiva skrifter, att sedermera endast inför laglig domstol kunna tilltalas för deras innehåll och att icke i annat fall kunna straffas därför, än om detta innehåll strider mot tydlig lag, given att bevara allmänt lugn, utan att återhålla allmän upplysning.

I överensstämmelse med de i första stycket angivna grunderna för en allmän tryckfrihet och till säkerställande av ett fritt meningsutbyte och en allsidig upplysning skall det stå varje svensk medborgare fritt att, med iakttagande av de bestämmelser som äro i denna förordning meddelade till skydd för enskild rätt och allmän säkerhet, i tryckt skrift yttra sina tankar och åsikter, offentliggöra allmänna handlingar samt meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst.

Det skall ock stå envar fritt att, i alla de fall då ej annat är i denna förordning föreskrivet, meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift till *dess* författare eller utgivare eller, om för skriften finnes särskild redaktion, till denna eller till företag för yrkesmässig förmedling av nyheter till periodiska skrifter.

Det skall ock stå envar fritt att, i alla de fall då ej annat är i denna förordning föreskrivet, meddela uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst för offentliggörande i tryckt skrift till författare eller *annan som är att anse som upphovsman till framställning i skriften*, till *skriftens* utgivare eller, om för skriften finnes särskild redaktion, till denna eller till

¹ Förordningen omtryckt 1974:308.

Nuvarande lydelse

Denna förordning äger tillämpning *allena* å skrift, som framställts i tryckpress. Till skrift hänföres *karta, ritning eller bild*, även om den ej åtföljes av text.

Vilande förslag

företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter.

Vidare skall envar äga rätt att, om ej annat följer av denna förordning, anskaffa uppgifter och underrättelser i vad ämne som helst för att offentliggöra dem i tryckt skrift eller för att lämna meddelande som avses i föregående stycke.

5 §

Denna förordning äger tillämpning å skrift, som framställts i tryckpress. *Den skall ock tillämpas å skrift, som mångfaldigats genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande, om*

1. utgivningsbevis gäller för skriften; eller

2. skriften är försedd med beteckning, som utvisar att den är mångfaldigad, samt i anslutning därtill tydliga uppgifter om vem som har mångfaldigat skriften och om ort och år för mångfaldigandet.

Bestämmelse i förordningen som har avseende å skrift som framställts i tryckpress eller å tryckning skall, när ej annat angives, äga motsvarande tillämpning å annan skrift, varå förordningen enligt första stycket är tillämplig, eller å mångfaldigande av sådan skrift.

Till skrift hänföres bild, även om den ej åtföljes av text.

6 §

Tryckt skrift skall, för att anses såsom sådan, vara utgiven. Skrift anses utgiven, då den blivit utlämnad till salu eller för spridning på annat

Tryckt skrift skall, för att anses såsom sådan, vara utgiven. Skrift anses utgiven, då den blivit utlämnad till salu eller för spridning på annat

Nuvarande lydelse

sätt; vad nu sagts gälle dock icke myndighets tryckta handlingar, om de *skola hållas hemliga*.

Filande förslag

sätt; vad nu sagts gälle dock icke myndighets tryckta handlingar, om de *ej äro tillgängliga för envar*.

9 §

Utan hinder av denna förordning gäller vad i lag är stadgat

1. om förbud mot kommersiell annons i den mån annonsen användes vid marknadsföring av alkoholhaltiga drycker eller tobaksvaror;

2. om förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning, som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande samt om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift.

Utan hinder av denna förordning gäller vad i lag är stadgat

1. om förbud mot kommersiell annons i den mån annonsen användes vid marknadsföring av alkoholhaltiga drycker eller tobaksvaror;

2. om förbud mot offentliggörande i yrkesmässig kreditupplysningsverksamhet av kreditupplysning, som innebär otillbörligt intrång i enskilds personliga integritet eller som innehåller oriktig eller missvisande uppgift, om ersättningsskyldighet för sådant offentliggörande samt om rättelse av oriktig eller missvisande uppgift;

3. om ansvar och ersättningsskyldighet som avser det sätt på vilket uppgift eller underrättelse anskaffats.

3 kap.

1 § första stycket

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn utsättas å skriften.

4 §

Bestämmelserna i 1 och 2 §§ om författares anonymitet skola äga motsvarande tillämpning i fråga om den som, utan att vara författare, på sätt i 1 kap. 1 § tredje stycket sägs lämnat meddelande för offentliggörande i tryckt skrift, stadgandet i 2 § även beträffande meddelande, avsett för tryckt skrift, som ej är periodisk.

Vad i 1 och 3 §§ är stadgat om författares anonymitet skall även avse utgivaren av tryckt skrift som ej är periodisk.

1 §

Författare till tryckt skrift vare ej skyldig att låta sitt namn *eller sin pseudonym eller signatur* utsättas å skriften. *Vad nu sagts äger motsvarande tillämpning beträffande den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, så ock i fråga om utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk.*

Nuvarande lydelse

2 §

Ej må i tryckfrihetsmål fråga väckas om någons författarskap till periodisk skrift.

3 §

Angående någons författarskap till tryckt skrift, som ej är periodisk, må i tryckfrihetsmål fråga väckas, allenast om författaren å skriften angivits med sitt namn eller med pseudonym, som enligt vad allmänt är känt åsyftar honom, eller han i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller inför domstol i målet själmant avgivit sådant erkännande.

1 § andra stycket

Boktryckare, förläggare eller annan, som har att taga befattning med skrifts tryckning eller med tryckt skrifts utgivning, må mot författarens vilja ej heller annorledes uppenbara vem författaren är, med mindre sådant skyldighet är i lag föreskriven.

Vilande förslag

2 §

I mål som rör tryckfrihetsbrott må fråga ej väckas om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, ej heller om vem som är utgivare av tryckt skrift som ej är periodisk. Om för skrift, som ej är periodisk, författare eller utgivare har angivits å skriften med namn eller med pseudonym eller signatur, som enligt vad allmänt är känt åsyftar bestämd person, eller någon i skriftlig förklaring erkänt sig vara författaren eller utgivaren eller inför domstol i målet själmant avgivit sådant erkännande, må dock frågan om han är ansvarig behandlas i målet.

Fråga om vem som är ansvarig för brott enligt 7 kap. 3 § må utan hinder av första stycket handläggas i samma rättegång som mål som där anges.

3 §

Densom har tagit befattning med tillkomsten eller utgivningen av tryckt skrift eller med framställning som var avsedd att införas i tryckt skrift och den som har varit verksam inom företag för utgivning av tryckta skrifter eller inom företag för yrkesmässig förmedling av nyheter eller andra meddelanden till periodiska skrifter må icke röja vad han därvid erfarit om vem som är författare eller har lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket eller är utgivare av skrift som ej är periodisk, om ej

1. denne har samtyckt därtill;

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

2. fråga därom får väckas enligt 2 § första stycket;

3. fråga är om brott som angives i 7 kap. 3 § första stycket 1;

4. fråga är om brott enligt 7 kap. 2 § eller 3 § första stycket 2 eller 3 och rätten finner det erforderligt att vid förhandling uppgift lämnas, huruvida den som är tilltalad eller skäligen misstänkt för brottet har lämnat meddelandet eller medverkat till framställningen;

5. rätten av hänsyn till allmänt eller enskilt intresse finner det vara av synnerlig vikt att uppgift i saken lämnas vid vittnesförhör eller förhör med part under sanningsförsäkran.

4 §

Myndighet eller annat allmänt organ må ej efterforska författaren till framställning som införts eller varit avsedd att införas i tryckt skrift, den som utgivit eller avsett att utgiva framställning i sådan skrift eller den som lämnat meddelande enligt 1 kap. 1 § tredje stycket, i vidare mån än som erfordras för åtal eller annat ingripande mot honom som ej står i strid med denna förordning. Får efterforskning förekomma, skall därvid beaktas den i 3 § angivna tystnadsplikten.

5 §

Utsätter någon mot författarens eller, i fall som avses i 4 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja å tryckt skrift dennes namn eller pseudonym, straffes med dagsböter eller, om omständigheterna äro synnerligen

Utsätter någon mot författarens eller, i fall som avses i 1 §, mot utgivarens eller meddelarens vilja å tryckt skrift dennes namn, pseudonym eller signatur eller åsidosätter någon sin tystnadsplikt enligt 3 §, straffes

Nuvarande lydelse

försvårande, med fängelse i högst ett år. Lag samma vare, om å skriften såsom författare, utgivare eller meddelare utsättes namnet å eller pseudonym för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren. För obehörigt röjande i annat fall av författare, utgivare eller meddelare vare straffet böter, lägst femtio och högst femhundra kronor.

Brott, som avses i denna paragraf, må ej åtalas av allmän åklagare, om ej målsäganden anmält brottet till åtal.

Vilande förslag

med böter eller fängelse i högst ett år. Lag samma vare, om å skriften såsom författare, utgivare eller meddelare utsättes namnet å eller pseudonymen eller signaturen för annan person än den verkliga författaren, utgivaren eller meddelaren.

För efterforskning i strid med 4 § första punkten dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

Allmänt åtal för brott som avses i första stycket må väckas endast om målsäganden anmält brottet till åtal.

6 §

Med författare likställs i detta kapitel annan som är att anse som upphovsman till framställning som införts eller är avsedd att införas i tryckt skrift.

4 kap.

Om boktryckare och boktryckeri

Om tryckta skrifter, framställning

1 §

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person. *Inrättning för sådan framställning benämnes i denna förordning boktryckeri.*

Rätt att själv eller med biträde av andra genom tryckpress framställa tryckalster skall tillkomma varje svensk medborgare eller svensk juridisk person.

4 §

Å varje tryckalster, som framställles här i riket och är avsett att här givas, skall boktryckaren låta utsätta boktryckeriets namn eller firma, tryckningsorten och tryckningsåret.

Vad nu sagts skall dock ej avse tryckalster, som är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

2 §

Skrift, som i riket framställles genom tryckpress eller som här mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken gäller utgivningsbevis, skall innehålla tydliga uppgifter om vem som har tryckt eller eljest mångfaldigat skriften samt om ort och år för mång-

Nuvarande lydelse

6 §

Boktryckare är skyldig att under ett år förvara och på polismyndighets begäran för granskning tillhandahålla ett exemplar av alla tryckalster, som utgått från tryckeriet.

7 §

Av varje tryckt skrift, som framställts vid boktryckeri här i riket, skall boktryckaren, samtidigt med skriftens utgivande, för granskning avlämna ett exemplar (granskningsexemplar), i Stockholm till chefen för justitiedepartementet och å annan ort till hans där förordnade ombud. Efter medgivande av chefen för nämnda departement må dock med skriftens avlämnande anstå till viss tid efter utgivandet.

Granskningsexemplar skall vara fullständigt och felfritt samt i övrigt i samma skick som de för spridning avsedda exemplaren.

Vad i första stycket föreskrivits skall ej avse bild- eller tillfällighetstryck och ej heller meddelanden från offentlig myndighet. Regeringen äger ock i andra fall medgiva undantag från vad i första stycket föreskrivits.

Angående skyldighet för boktrycka-

Vilande förslag

faldigandet, om skriften är avsedd att utgivas i riket och ej är att hänföra till bild- eller tillfällighetstryck.

Om utsättande av uppgifter som avses i första stycket å skrift, som mångfaldigas genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och för vilken ej gäller utgivningsbevis, är föreskrivet i 1 kap. 5 § första stycket.

4 §

Om skyldighet att bevara exemplar av tryckt skrift för granskning och att lämna exemplar av skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

ren att avlämna för bibliotek avsedda exemplar av tryckt skrift meddelas bestämmelser i lag.

8 §

Fullgöres ej anmälningsskyldighet enligt 3 §, vare straffet böter, lägst femtio och högst femhundra kronor.

Överträder boktryckare vad i 4 eller 6 § är föreskrivet eller åsidosätter han sin skyldighet att avlämna gransknings-exemplar enligt 7 §, straffes med dagsböter; har skriften förklarats brottslig eller äro omständigheterna eljest synnerligen försvårande, må dömas till fängelse i högst ett år.

5 §

Den som framställer skrift och därvid bryter mot 2 § första stycket dömes till böter eller fängelse i högst ett år.

5 kap.

1 §

Ägare till periodisk skrift skall vara svensk medborgare eller svensk juridisk person.

I fråga om det ansvar som enligt denna förordning åligger ägaren skall, då hans egendom står under förvaltning av förmyndare eller god man, denne anses som ägare.

Ägare till periodisk skrift skall vara svensk medborgare eller svensk juridisk person, om ej annat föreskrives i lag.

2 §

För periodisk skrift skall finnas en utgivare.

Utgivare skall vara svensk medborgare och äga hemvist inom riket. Ej må den vara utgivare som är omtyndig eller i konkurstillstånd.

Utgivare skall vara svensk medborgare, om ej annat föreskrives i lag. Han skall äga hemvist inom riket. Ej må den vara utgivare som är omtyndig eller i konkurstillstånd.

4 §

Då utgivare utsetts, åligger ägaren att göra anmälan därom hos chefen

Då utgivare utsetts, åligger ägaren att göra anmälan därom hos myn-

Nuvarande lydelse

för justitiedepartementet. Anmälan skall innehålla uppgift å utgivarens namn och hemvist. Vid anmälan skall fogas bevis att utgivaren fyller de i 2 § föreskrivna *behörighetsvillkoren* samt förklaring av utgivaren att han åtagit sig uppdraget att vara utgivare.

Vilande förslag

dighet som angives i lag. Anmälan skall innehålla uppgift å utgivarens namn och hemvist. Vid anmälan skall fogas bevis att utgivaren fyller föreskrivna *behörighetsvillkor* samt förklaring av utgivaren att han åtagit sig uppdraget att vara utgivare.

5 §

Periodisk skrift må icke utgivas, innan bevis utfärdats att hinder enligt denna förordning icke möter för skriftens utgivning. Utgivningsbevis meddelas, på ansökan av ägaren, av *chefen för justitiedepartementet*. I ansökan skola uppgivas skriftens titel och *tryckningsort* samt utgivningsplanen för skriften.

Periodisk skrift må icke utgivas, innan bevis utfärdats att hinder enligt denna förordning icke möter för skriftens utgivning. Utgivningsbevis meddelas, på ansökan av ägaren, av *myndighet som avses i 4 §*. I ansökan skola uppgivas skriftens titel och *utgivningsort* samt utgivningsplanen för skriften.

Utgivningsbevis må ej utfärdas, innan anmälan om utgivare enligt 4 § gjorts.

Företer skriftens titel sådan likhet med titeln på skrift, för vilken utgivningsbevis tidigare utfärdats, att förväxling lätt kan ske, må ansökan avslås.

6 §

Chefen för justitiedepartementet äger återkalla utfärdat utgivningsbevis:

1. om ägaren anmält att skriftens utgivning upphört;
2. om äganderätten till skriften övergått till *annan än svensk medborgare eller svensk juridisk person*;
3. om utgivare ej finnes eller utgivaren ej fyller de i 2 § föreskrivna *behörighetsvillkoren* och behörig utgivare ej omedelbart utses;
4. om sex månader förflutit från den dag, då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften utkommit;

Utfärdat utgivningsbevis må återkallas:

1. om ägaren anmält att skriftens utgivning upphört;
2. om äganderätten till skriften övergått till *någon som ej fyller föreskrivna behörighetsvillkor*;
3. om utgivare ej finnes eller utgivaren ej fyller föreskrivna *behörighetsvillkor* och behörig utgivare ej omedelbart utses;
4. om sex månader förflutit från den dag, då utgivningsbeviset utfärdades, utan att skriften utkommit;

Nuvarande lydelse

5. om den skrift, som beviset avser, icke under något av de två senast förflutna kalenderåren å särskilda tider utkommit med minst fyra nummer eller häften;

6. om inom sex månader, sedan skriften första gången utkom, visas att beviset med hänsyn till stadgandet i 5 § sista stycket icke bort utfärdas; eller

7. om titeln å en skrift typografiskt sett givits sådan likhet med titeln å annan skrift, för vilken utgivningsbevis utfärdats, att förväxling lätt kan ske samt rättelse ej omedelbart vidtages.

I ärenden, som avses i första stycket 2–7, skola, om det kan ske, ägaren och utgivaren erhålla tillfälle att yttra sig.

Vilande förslag

5. om den skrift, som beviset avser, icke under något av de två senast förflutna kalenderåren å särskilda tider utkommit med minst fyra nummer eller häften;

6. om inom sex månader, sedan skriften första gången utkom, visas att beviset med hänsyn till stadgandet i 5 § sista stycket icke bort utfärdas; eller

7. om titeln å en skrift typografiskt sett givits sådan likhet med titeln å annan skrift, för vilken utgivningsbevis utfärdats, att förväxling lätt kan ske samt rättelse ej omedelbart vidtages.

Beslut om återkallelse meddelas av myndighet som avses i 4 §. I ärenden, som avses i första stycket 2–7, skola, om det kan ske, ägaren och utgivaren erhålla tillfälle att yttra sig.

8 §

Är utgivaren *enligt 2 §* ej längre behörig eller kommer hans uppdrag eljest att upphöra, åligge ägaren att genast draga försorg om att ny utgivare utses samt att därom göra anmälan hos *chefen för justitiedepartementet*. Angående sådan anmälan äge vad i 4 § är föreskrivet motsvarande tillämpning; vid anmälan skall, om det kan ske, fogas bevis att den förre utgivaren erhållit del av anmälan.

Är utgivaren ej längre behörig eller kommer hans uppdrag eljest att upphöra, åligge ägaren att genast draga försorg om att ny utgivare utses samt att därom göra anmälan hos *myndighet som avses i 4 §*. Angående sådan anmälan äge vad i 4 § är föreskrivet motsvarande tillämpning; vid anmälan skall, om det kan ske, fogas bevis att den förre utgivaren erhållit del av anmälan.

9 §

För utgivare av periodisk skrift må finnas en eller flera ställföreträdare. Ställföreträdare utses av utgivaren. Då ställföreträdare utsetts, skall anmälan därom göras hos *chefen för jus-*

För utgivare av periodisk skrift må finnas en eller flera ställföreträdare. Ställföreträdare utses av utgivaren. Då ställföreträdare utsetts, skall anmälan därom göras hos *myndighet*

Nuvarande lydelse

titiedepartementet. Vid anmälan skall fogas bevis att ställföreträdaren fyller de för utgivare i 2 § föreskrivna behörighetsvillkoren samt förklaring dels av ställföreträdaren att han åtagit sig uppdraget och dels av ägaren att han godkänt ställföreträdaren.

Angående ställföreträdare gälle i övrigt vad i 2 § andra stycket är stadgat. Kommer utgivarens uppdrag att upphöra, vare även uppdraget som ställföreträdare förfallet.

Vilande förslag

som avses i 4 §. Vid anmälan skall fogas bevis att ställföreträdaren fyller för utgivare föreskrivna behörighetsvillkor samt förklaring dels av ställföreträdaren att han åtagit sig uppdraget och dels av ägaren att han godkänt ställföreträdaren.

6 kap.

3 §

Saknar tryckt skrift föreskriven uppgift om boktryckeri, tryckningsort eller tryckningsår eller är uppgiften, utspidaren veterligt, oriktig, straffes utspidaren med böter, lägst femtio och högst femhundra kronor.

För spridande av tryckt skrift som, utspidaren veterligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet dagsböter eller, om omständigheterna äro synnerligen försvårande, fängelse i högst ett år.

Saknar skrift, som avses i 4 kap. 2 § första stycket, där föreskriven uppgift eller är sådan uppgift eller uppgift enligt 1 kap. 5 § första stycket 2 a skrift, som där åsyftas, utspidaren veterligt, oriktig, straffes utspidaren med böter, lägst femtio och högst femhundra kronor.

För spridande av tryckt skrift som, utspidaren veterligt, lagts under beslag eller förklarats konfiskerad eller utgivits i strid mot förbud som enligt denna förordning meddelats för skriftens utgivning eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, vare straffet böter eller fängelse i högst ett år.

7 kap.

3 §

Har meddelande, som enligt 1 kap. 1 § tredje stycket avlämnats för offentliggörande i tryckt skrift, icke blivit infört i skriften och innefattar det ärekränkning mot enskild person, gälle om an-

Nuvarande lydelse

svar för sådan ärekränkning vad i lag är stadgat.

Om någon genom att lämna meddelande till annan förövar uppror, högförräderi, landsförräderi, landssvek, spioneri, grovt spioneri eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott, så ock om någon som på grund av allmän befattning eller i och för utövande av lagstadgad tjänsteplikt erhållit kännedom om förhållande, varom han eljest enligt lag har att iakttaga tysnad, uppenbarar vad han sålunda erfarit, må, ehuru meddelandet skett för offentliggörande i tryckt skrift, gärningen åtalas och ansvar därför ådömas enligt vad därom är stadgat.

Om ansvar för utlämnande av allmän handling, som skall hållas hemlig, stadgas i den särskilda lag, som avses i 2 kap. 1 §.

Vilande förslag

Om någon lämnar meddelande, som avses i 1 kap. 1 § tredje stycket, eller, utan att svara enligt 8 kap., medverkar till framställning, som är avsedd att införas i tryckt skrift, såsom författare eller annan upphovsman eller såsom utgivare och därigenom gör sig skyldig till

1. högförräderi, uppror, landsförräderi, landssvek, spioneri, grovt spioneri, grov obehörig befattning med hemlig uppgift eller försök, förberedelse eller stämpling till sådant brott;

2. oriktigt utlämnande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar eller tillhandahållande av sådan handling i strid med myndighets förbehåll vid dess utlämnande, när gärningen är uppsåtlig; eller

3. uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt i de fall som angivas i särskild lag,

gäller om ansvar för sådant brott vad i lag är stadgat.

Om någon anskaffar uppgift eller underrättelse i sådant syfte som avses i 1 kap. 1 § fjärde stycket och därigenom gör sig skyldig till brott som angives i förevarande paragrafs första stycke 1, gäller om ansvar här för vad i lag är stadgat.

4 §

Med beaktande av det i 1 kap. angivna syftet med en allmän tryckfrihet skall såsom otillåtet yttrande i tryckt skrift anses sådan enligt lag

Med beaktande av det i 1 kap. angivna syftet med en allmän tryckfrihet skall såsom otillåtet yttrande i tryckt skrift anses sådan enligt lag

Nuvarande lydelse

straffbar framställning som innefattar:

1. högförräderi, förövat med uppsåt att riket eller del därav skall med våldsamma eller eljest lagstridiga medel eller med utländskt bistånd läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket skall sålunda lösryckas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten skall med utländskt bistånd framtvingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi;

2. krigsanstiftan, såframt fara för att riket skall invecklas i krig eller andra fientligheter framkallas med utländskt bistånd;

3. uppror, förövat med uppsåt att statsskicket skall med vapenmakt eller eljest med våldsamma medel omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten skall sålunda framtvingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror;

4. landsförräderi eller landssvek, i vad därigenom, då riket är i krig eller eljest i lag meddelade bestämmelser om sådant brott äga tillämpning, någon förleder krigsfolk hörande till rikets eller med riket förbunden stats krigsmakt eller andra som äro verksamma för försvaret av riket till myteri, trolöshet eller modlöshet

Vilande förslag

straffbar framställning som innefattar:

1. högförräderi, förövat med uppsåt att riket eller del därav skall med våldsamma eller eljest lagstridiga medel eller med utländskt bistånd läggas under främmande makt eller bringas i beroende av sådan makt eller att del av riket skall sålunda lösryckas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten skall med utländskt bistånd framtvingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande; försök, förberedelse eller stämpling till sådant högförräderi;

2. krigsanstiftan, såframt fara för att riket skall invecklas i krig eller andra fientligheter framkallas med utländskt bistånd;

3. uppror, förövat med uppsåt att statsskicket skall med vapenmakt eller eljest med våldsamma medel omstörtas eller att åtgärd eller beslut av statschefen, regeringen, riksdagen eller högsta domarmakten skall sålunda framtvingas eller hindras, såframt gärningen innebär fara för uppsåtets förverkligande;

försök, förberedelse eller stämpling till sådant uppror;

4. landsförräderi eller landssvek, i vad därigenom, då riket är i krig eller eljest i lag meddelade bestämmelser om sådant brott äga tillämpning, någon förleder krigsfolk hörande till rikets eller med riket förbunden stats krigsmakt eller andra som äro verksamma för försvaret av riket till myteri, trolöshet eller modlöshet

Nuvarande lydelse

eller genom osann framställning sprider misströstan bland allmänheten eller begår annan dylik förrädisk gärning som är till men för försvaret eller för folkförsörjningen eller, om riket är helt eller delvis ockuperat av främmande makt utan att militärt motstånd förekommer, för motståndsverksamheten;

försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek;

5. landsskadlig vårdslöshet, i vad därigenom någon av oaktsamhet begår gärning som avses under 4.

6. ärekränkning mot Konungen eller annan medlem av konungahuset eller mot den som i egenskap av riksförståndare fullgör statschefens uppgifter;

7. förolämpning mot någon som innehar eller innehaft ämbete eller annan befattning, varmed ämbetsansvar är förenat, eller någon som enligt regeringens förordnande åtnjuter skydd såsom ämbetsman, om missförmåelsen sker i eller för hans befattning;

9. uppvigling, varigenom någon söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet;

10. spridande av falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för rikets säkerhet, eller gärning innebärande att någon till främmande makt framför eller låter framkomma sådant rykte eller påstående;

Vilande förslag

eller genom osann framställning sprider misströstan bland allmänheten eller begår annan dylik förrädisk gärning som är till men för försvaret eller för folkförsörjningen eller, om riket är helt eller delvis ockuperat av främmande makt utan att militärt motstånd förekommer, för motståndsverksamheten;

försök, förberedelse eller stämpling till sådant landsförräderi eller landssvek;

5. landsskadlig vårdslöshet, i vad därigenom någon av oaktsamhet begår gärning som avses under 4.

6. uppvigling, varigenom någon söker förleda till brottslig gärning, svikande av medborgerlig skyldighet eller ohörsamhet mot myndighet;

7. ryktesspridning till fara för rikets säkerhet, varigenom, då riket är i krig eller eljest i lag meddelade besättelser om sådant brott äga tillämpning, någon sprider falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för rikets säkerhet, eller till främmande makt framför eller låter framkomma sådant rykte eller påstående;

Nuvarande lydelse

11. spridande av falskt rykte eller annat osant påstående, som är ägnat att framkalla fara för folkförsörjningen eller för allmän ordning och säkerhet eller, att undergräva aktningen för myndighet eller annat organ, som äger besluta i allmänna angelägenheter;

12. hot mot eller missaktning för folkgrupp av viss ras, med viss hudfärg, av visst nationellt eller etniskt ursprung eller med viss trosbekän- nelse; eller

15. ärekränkning mot enskild person.

Med ärekränkning förstås i denna paragraf förtal och förolämpning. Förtal innebär, att någon utpekar annan såsom brottslig eller klandervärd i sitt levnadssätt eller eljest lämnar uppgift som är ägnad att utsätta den- ne för andras missaktning, dock ej om det med hänsyn till omständig- heterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han visar att upp- giften var sann eller att han hade skälig grund för den. Förtal av av- liden innefattar att gärningen är såran- de för de efterlevande eller att den eljest kan anses kränka den frid, som bör tillkomma den avlidne. För- olämpning innebär att någon smädar annan genom kränkande tillmäle el- ler beskyllning eller genom annat skymfligt beteende mot honom.

Vilande förslag

8. hot mot eller missaktning för folkgrupp av viss ras, med viss hud- färg, av visst nationellt eller etniskt ursprung eller med viss trosbekän- nelse;

9. förtal, varigenom någon utpekar annan såsom brottslig eller klander- värd i sitt levnadssätt eller eljest läm- nar uppgift som är ägnad att utsätta denne för andras missaktning, dock ej om det med hänsyn till omstän- digheterna var försvarligt att lämna uppgift i saken och han visar att upp- giften var sann eller att han hade skälig grund för den;

10. förtal av avliden, om gärning som avses under 9 är sårande för de efterlevande eller eljest kan anses kränka den frid, som bör tillkomma den avlidne; eller

11. förolämpning, varigenom nå- gon smädar annan genom kränkan- de tillmäle eller beskyllning eller genom annat skymfligt beteendé mot honom.

5 §

Allmän handling, som skall hållas hemlig, må ej genom tryckt skrift offentliggöras.

Ej heller må genom tryckt skrift of- fentliggöras uppgifter rörande förhål-

Såsom otillåtet offentliggörande i tryckt skrift skall anses sådan enligt lag straffbar gärning som innefattar:

1. offentliggörande av uppgifter rö- rande förhållanden, vilkas röjande

Nuvarande lydelse

landen, vilkas röjande skulle enligt lag innefatta brott mot rikets säkerhet, vare sig de härröra från allmänna handlingar eller erhållits på annat sätt.

Vad enligt förordnande av domstol eller av undersökningsledare i brottmål eller på grund av myndighets förbehåll vid utlämnande av handling, som avses i första stycket, icke må uppenbaras må ej genom tryckt skrift offentliggöras.

Vilande förslag

skulle enligt lag innefatta brott mot rikets säkerhet;

2. uppsåtligt offentliggörande av allmän handling som ej är tillgänglig för envar;

3. röjande av uppgift, varigenom den som enligt 8 kap. svarar för skriften uppsåtligen åsidosätter tystnadsplikt som avses i den i 3 § första stycket 3 angivna särskilda lagen.

6 §

Vad i lag är stadgat angående påföljd för brott, som avses i 4 och 5 §§, gälla ock då brottet är att anse som tryckfrihetsbrott.

Angående enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott stadgas i 11 kap. Fälles den tilltalade för brott, som avses i 4 § 7 eller 15, må ock, då fråga är om periodisk skrift, på yrkande förordnas att domen skall införas i skriften.

Angående enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott stadgas i 11 kap. Fälles den tilltalade för brott, som avses i 4 § 9, 10 eller 11, må ock, då fråga är om periodisk skrift, på yrkande förordnas att domen skall införas i skriften.

8 §

I samband med konfiskering av periodisk skrift må, då fråga är om otillåtet yttrande, som avses i 4 § 1-4, eller sådant enligt 5 § *andra stycket* otillåtet offentliggörande som innefattar spioneri, meddelas förbud att utgiva skriften under viss, av rätten bestämd tid, högst sex månader från det domen i tryckfrihetsmålet vinner laga kraft. Förbud som nu sagts må dock meddelas allenast då riket befinner sig i krig.

I samband med konfiskering av periodisk skrift må, då fråga är om otillåtet yttrande, som avses i 4 § 1-4, eller sådant enligt 5 § 1 otillåtet offentliggörande som innefattar spioneri eller grov obehörig befattning med hemlig uppgift, meddelas förbud att utgiva skriften under viss, av rätten bestämd tid, högst sex månader från det domen i tryckfrihetsmålet vinner laga kraft. Förbud som nu sagts må dock meddelas allenast då riket befinner sig i krig.

Angående konfiskering av periodisk skrift, som sprides i strid mot utgivningsförbud eller uppenbart utgör fortsättning av skrift som avses med sådant förbud, gälla vad i allmänhet är stadgat om förverkande av föremål på grund av brott.

8 kap.

1 §

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift svare den som *hos chefen för justitiedepartementet* var anmäld som utgivare, då skriften utgavs.

Var ställföreträdare anmäld och har han inträtt som utgivare, svare ställföreträdaren.

För tryckfrihetsbrott genom periodisk skrift svare den som var anmäld som utgivare, då skriften utgavs.

2 §

Fanns ej utgivningsbevis, då skriften utgavs, eller var utgivare, som enligt 1 § första stycket har att svara, enligt 5 kap. 2 § ej längre behörig eller hade hans uppdrag eljest upphört, svare skriftens ägare.

Ägare vare ock ansvarig, om utgivaren var utsedd för skens skull eller denne eljest, då skriften utgavs, uppenbart icke innehade den befogenhet, som enligt 5 kap. 3 § skall tillkomma honom.

Var ställföreträdare, vilken inträtt som utgivare, ej längre behörig, då skriften utgavs, eller hade hans uppdrag eljest upphört eller förelåg beträffande ställföreträdaren förhållande, som i andra stycket sägs, svare utgivaren.

Fanns ej utgivningsbevis, då skriften utgavs, eller var utgivare, som enligt 1 § första stycket har att svara, ej längre behörig eller hade hans uppdrag eljest upphört, svare skriftens ägare.

3 §

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svare i ägarens ställe *boktryckaren*.

Kan det ej visas vem som var ägare, då skriften utgavs, svare i ägarens ställe *den som tryckt skriften*.

4 §

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om *boktryckeri* saknas eller, *honom* veterligt, är oriktig och kan det ej utrönas, *från vilket boktryckeri skriften utgått*, svare i *boktryckarens ställe* utspridaren.

Sprider någon periodisk skrift, varå uppgift om *vem som tryckt skriften* saknas eller, *utspridaren* veterligt, är oriktig, och kan det ej utrönas *vem som tryckt skriften*, svare i *stället för den som tryckt skriften* utspridaren.

5 §

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svare

För tryckfrihetsbrott genom tryckt skrift, som ej är periodisk, svare

Nuvarande lydelse

skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 3 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn *eller* pseudonym utsatts därå mot hans vilja.

Vilande förslag

skriftens författare, om han på sätt i 3 kap. 2 § sägs uppgivits vara författare till skriften. Författaren vare dock ej ansvarig, om skriften utgivits utan hans samtycke eller hans namn, pseudonym *eller signatur* utsatts därå mot hans vilja.

6 §

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 3 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svare utgivaren.

För annan skrift än i första stycket avses svare utgivaren, allenast om författaren var avliden, då skriften utgavs.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn *eller* pseudonym utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, *är boktryckare eller förläggare* tillhandahållit den för tryckning *eller* utgivning.

Är författare ej enligt 5 § ansvarig för skrift, vilken innehåller eller är avsedd att innehålla bidrag av flera författare, och har på sätt i 3 kap. 2 § sägs särskild utgivare för skriften uppgivits, svare utgivaren.

Utgivaren vare ej ansvarig, om hans namn, pseudonym *eller signatur* utsatts å skriften mot hans vilja.

Med utgivare av tryckt skrift, som ej är periodisk, förstås den som, utan att vara skriftens författare, tillhandahållit den för tryckning *och* utgivning.

8 §

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svare i förläggarens ställe *boktryckaren*.

Fanns ej förläggare eller kan det ej visas vem han är, svare i förläggarens ställe *den som tryckt skriften*.

9 kap.

1 §

Chefen för justitiedepartementet skall själv eller genom ombud, som av honom förordnas, vaka över denna förordnings efterlevnad.

Justitiekanslern skall vaka över att de gränser för tryckfriheten som angivas i denna förordning ej överskridas.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

*Instruktion för tryckfrihetsombuden
fastställas av chefen för justitiedepar-
tementet.*

2 §

*Finner chefen för justitiedeparte-
mentet allmänt åtal böra anställas för
tryckfrihetsbrott, skall han med över-
lämnande av skriften göra anmälan
därom hos justitiekanslern. Även utan
sådan anmälan äge justitiekanslern
väcka åtal för tryckfrihetsbrott, som
hör under allmänt åtal.*

*Justitiekanslern är ensam åklagare
i mål om tryckfrihetsbrott. Ej må an-
nan än justitiekanslern inleda förün-
dersökning rörande tryckfrihetsbrott.
Endast justitiekanslern och rätten äga
besluta om tvångsmedel med anled-
ning av misstanke om sådant brott, om
ej annat är föreskrivet i denna förord-
ning.*

*I fråga om annat brott mot bestäm-
melserna i denna förordning vare jus-
titiekanslern åklagare.*

*Regeringen äger hos justitiekanslern
anmäla skrift till åtal för tryckfrihets-
brott. I lag må föreskrivas att allmänt
åtal för tryckfrihetsbrott må väckas en-
dast efter regeringens medgivande.*

*Justitiekanslern är tillika ensam
åklagare i annat tryckfrihetsmål än
mål om tryckfrihetsbrott samt i mål
som eljest avser brott mot bestämmelse
i denna förordning; om befogenhet för
riksdagens ombudsman att vara åkla-
gare i mål som nu angivits gäller dock
vad i lag är stadgat.*

3 §

*Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott
skall väckas inom sex månader, se-
dan skriften utgivits och gransknings-
exemplar av skriften enligt 4 kap. 7 §
avlämnats, vid påföljd att skriften el-
jest är från sådant åtal fri. Utan hin-
der av vad nu sagts må dock, sedan
allmänt åtal inom nämnda tid blivit
väckt, nytt åtal väckas mot annan,
som är för brottet ansvarig.*

*Allmänt åtal för tryckfrihetsbrott
skall väckas, i fråga om periodisk
skrift för vilken vid utgivningen gällde
utgivningsbevis inom sex månader och
i fråga om annan skrift inom ett år
från det skriften utgavs, vid påföljd
att skriften eljest är från sådant åtal
fri. Utan hinder av vad nu sagts må
dock, sedan allmänt åtal inom
nämnda tid blivit väckt, nytt åtal
väckas mot annan, som är för brottet
ansvarig.*

Vad i lag är stadgat om tid, inom

Vad i lag är stadgat om tid, inom

Nuvarande lydelse

vilken brott skall beivras för att *straff* ej skall anses *förfallet*, gälla även i fråga om tryckfrihetsbrott.

Vilande förslag

vilken brott skall beivras för att *på-följd för brott* ej skall anses *bortfållen*, gälla även i fråga om tryckfrihetsbrott.

10 kap.

2 §

Innan åtal för tryckfrihetsbrott väckts eller ansökan hos rätten gjorts om skriftens konfiskering, må, om brottet hör under allmänt åtal, förordnande enligt 1 § om beslag och utgivningsförbud meddelas av *chefen för justitiedepartementet. Han äger ock uppdraga åt tryckfrihetsombud att meddela förordnande om beslag.*

Innan åtal för tryckfrihetsbrott väckts eller ansökan hos rätten gjorts om skriftens konfiskering, må, om brottet hör under allmänt åtal, förordnande enligt 1 § om beslag och utgivningsförbud meddelas av *justitiekanslern. I lag må föreskrivas att även allmän åklagare äger förordna om beslag inom sitt verksamhetsområde.*

3 §

Förordnande, som avses i 2 §, må ej meddelas senare än en vecka efter det skriften utgivits och gransknings-exemplar av skriften enligt 4 kap. 7 § avlämnats.

Då *tryckfrihetsombud* förordnat om beslag, skall anmälan därom *jämte ett exemplar av skriften* skyndsamt insändas till *chefen för justitiedepartementet; denne har att genast pröva huruvida beslaget skall äga bestånd. Har enligt vad nedan stadgas tryckt skrift tagits i förvar, skall, så snart ske kan, chefen för justitiedepartementet pröva, huruvida skriften skall läggas under beslag; beslut därom må meddelas utan hinder av vad i första stycket är stadgat.*

Då *allmän åklagare* förordnat om beslag, skall anmälan därom skyndsamt göras hos *justitiekanslern. Denne har att genast pröva huruvida beslaget skall äga bestånd.*

4 §

Då *chefen för justitiedepartementet* förordnat om beslag eller fastställt beslag varom *tryckfrihetsombud* för-

Då *justitiekanslern* förordnat om beslag eller fastställt beslag varom *allmän åklagare* förordnat, skall åtal

Nuvarande lydelse

ordnat, skall *skriften med underrättelse om beslaget genast överlämnas till justitiekanslern. Är ej åtal väckt eller ansökan om konfiskering av skriften gjord inom två veckor, sedan justitiekanslern mottog underrättelsen*, vare beslaget samt, om utgivningsförbud är därmed förenat, även förbudet förfallet.

Vilande förslag

vara väckt eller ansökan om konfiskering av skriften gjord inom två veckor, sedan justitiekanslern *meddelade beslutet. Sker det ej*, vare beslaget samt, om utgivningsförbud är därmed förenat, även förbudet förfallet.

7 §

Förordnande om beslag skall av polismyndighet genast verkställas. *Beslag, varom tryckfrihetsombud i orten förordnat, verkställs dock, innan det blivit av chefen för justitiedepartementet fastställt, allenast i den orten.*

Förordnande om beslag skall av polismyndighet genast verkställas.

Angående förbud mot spridande av tryckt skrift, som lagts under beslag, är stadgat i 6 kap. 3 §.

8 §

Verkställande av beslag å tryckt skrift skall uteslutande omfatta de för spridning avsedda exemplaren av skriften.

Bevis om tryckt skrifts tagande i beslag skall utan avgift tillställas såväl den, hos vilken beslaget verkställs, som *det boktryckeri, där skriften tryckts*. Beviset skall innehålla uppgift å det eller de stycken i skriften, vilka föranlett beslaget.

Bevis om tryckt skrifts tagande i beslag skall utan avgift tillställas såväl den, hos vilken beslaget verkställs, som *den som tryckt skriften*. Beviset skall innehålla uppgift å det eller de stycken i skriften, vilka föranlett beslaget.

11 §

Anträffas vid avdelning av *krigsmakten* tryckt skrift, som uppenbart innefattar sådan enligt 7 kap. 4 § straffbar uppvigling att krigsman därigenom kan förledas åsidosätta sin tjänsteplikt, må skriften efter beslut av befattningshavare, som enligt lag har bestraffningsrätt över perso-

Är riket i krig eller krigsfara och anträffas vid avdelning av försvarsmakten tryckt skrift, som uppenbart innefattar sådan enligt 7 kap. 4 § straffbar uppvigling att krigsman därigenom kan förledas åsidosätta sin tjänsteplikt, må skriften efter beslut av befattningshavare, som enligt

Nuvarande lydelse

nal vid avdelningen, i avbidan på förordnande om beslag tagas i förvar. Är fara i dröjsmål, må även utan sådant beslut åtgärd som *nu sagts* vidtagas av annan befattningshavare av *officers eller underofficers grad*. Anmälan därom skall dock skyndsamt göras hos befattningshavare som *först sagts*; denne har att genast pröva, om skriften skall kvarbliva i förvar.

Vilande förslag

lag har bestraffningsrätt över personal vid avdelningen, i avbidan på förordnande om beslag tagas i förvar.

Är fara i dröjsmål, må även utan sådant beslut *som avses i första stycket* åtgärd som *där sägs* vidtagas av annan befattningshavare *enligt bestämmelser som meddelas i lag*. Anmälan därom skall dock skyndsamt göras hos befattningshavare som *avses i första stycket*. Denne har att genast pröva om skriften skall kvarbliva i förvar.

12 §

Då enligt 11 § beslut meddelats angående tryckt skrifts tagande i förvar, skall anmälan därom *jämte ett exemplar av skriften*, så snart ske kan, *överbämnas till chefen för justitiedepartementet*.

Då enligt 11 § beslut meddelats angående tryckt skrifts tagande i förvar, skall anmälan därom, så snart ske kan, göras *hos justitiekanslern*. Denne har att genast pröva, *huruvida skriften skall läggas under beslag*.

14 §

Exemplar av tryckt skrift, vilket skäliken kan antagas äga betydelse för utredning i tryckfrihetsmål, må tagas i beslag. Därvid gäller vad i 2 och 3 §§, 5 § första stycket, 6 §, 7 § första stycket samt 9 § är stadgat. I övrigt skall i tillämpliga delar gälla vad i allmänhet är föreskrivet om beslag.

11 kap.

1 §

Enskilt anspråk i anledning av missbruk av tryckfriheten må grundas allenast därå att den skrift, som anspråket avser, innefattar tryckfrihetsbrott. Sådant anspråk må, om ej annat nedan stadgas, icke göras gällande mot annan än den som enligt 8 kap. svarar för brottet. Har på grund av omständighet, som avses i 8 kap. 10 §, ansvaret övergått å honom, må anspråket göras gällande även mot den som före honom haft att svara, om och i den omfattning sådant anspråk eljest enligt lag må göras gällande.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

Vad i 8 kap. 12 § är stadgat i fråga om ansvar gälle ock beträffande enskilt anspråk.

Om enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 2 eller 3 § gäller vad i lag är stadgat.

12 kap.

1 §

Tryckfrihetsmål upptagas av tingsrätt inom vars domkrets länsstyrelse har sitt säte. Förekommer anledning att även annan tingsrätt inom länet skall äga upptaga tryckfrihetsmål, över regeringen förordna därom.

Till tryckfrihetsmål hänföras mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott så ock ansökningsmål, som avses i 9 kap. 5 §.

Till tryckfrihetsmål hänföras mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av tryckfrihetsbrott så ock ansökningsmål, som avses i 9 kap. 5 §. *Till tryckfrihetsmål hänföras även mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott enligt 7 kap. 3 §. Är fråga om brott enligt sistnämnda paragrafs andra stycke och har den som anskaffat uppgiften eller underrättelsen ej offentliggjort denna i tryckt skrift eller meddelat den till annan för sådant offentliggörande, skall dock målet handläggas som tryckfrihetsmål endast om det är uppenbart att anskaffandet skett för offentliggörande i tryckt skrift.*

2 §

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida *skriften är brottslig*, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. Då jury prövar *skriftens brottslighet*, skall *skriften anses brottslig*, om minst sex jurymän äro ense därom.

I tryckfrihetsmål, vari talan föres om ansvar, skall frågan, huruvida *brott föreligger*, prövas av en jury om nio medlemmar, såframt ej parterna å ömse sidor förklara sig vilja utan sådan prövning hänskjuta målet till rättens avgörande. *Frågan, huruvida den tilltalade enligt 8 kap. är ansvarig för skrift, prövas dock alltid enbart av rätten.* Då jury prövar, *huruvida brott föreligger*, skall så anses vara fallet.

Nuvarande lydelse

Finner juryn att *skriften icke är brottslig* skall den tilltalade frikännas. Har juryn *ansett skriften brottslig*, skall även rätten pröva *skriftens brottslighet*. Är rätten av annan mening än juryn, äge rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat.

Vilande förslag

om minst sex jurymän äro ense där-
om.

Finner juryn att *brott icke föreligger*, skall den tilltalade frikännas. Har juryn *funnit brott föreligga*, skall även rätten pröva *frågan hvarom*. Är rätten av annan mening än juryn, äge rätten frikänna den tilltalade eller hänföra brottet under mildare straffbestämmelse än den som juryn tillämpat. *Högre rätt, dit talan mot tingsrättens dom fullföljts, äge ej i vidare mån än tingsrätten frångå juryns bedömning.*

13 §

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må *med parternas samtycke* rätten förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

Förekomma samtidigt flera mål, vari jury skall deltaga, må rätten, *efter parternas hörande*, förordna att samma jury skall tjänstgöra i alla målen. Skall jury utses gemensamt för flera mål, äge vad i 11 § är stadgat om uteslutning av jurymän i mål, vari å ena sidan äro flera parter, motsvarande tillämpning.

14 §

Föres i mål om ansvar jämväl talan om enskilt anspråk mot annan än den tilltalade, skola de åtgärder av svarandepart, som avses i 2 § första stycket, 10 § andra stycket och 12 § andra stycket, ankomma på den tilltalade.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rätttegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har *skriftens brottslighet* tidigare prövats i mål om ansvar för *tryckfrihetsbrott*, skall dock prövning av *skriftens brottslighet* ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottning.

Då talan utan samband med åtal föres om tryckt skrifts konfiskering eller om enskilt anspråk gälle om rätttegången i sådant mål vad i 2 och 10–13 §§ är föreskrivet; har *frågan huruvida brott föreligger* tidigare prövats i *tryckfrihetsmål avseende* ansvar för *brott*, skall dock prövning av *samma fråga* ej ånyo äga rum. I ansökningsmål skall den uteslutning av jurymän, som eljest ankommer på parterna, företagas av rätten genom lottning.

Nuvarande lydelse

Vilande förslag

13 kap.

3 §

Vad i denna förordning är stadgat om *boktryckares* ansvarighet skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som låtit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspri- dare.

Vad i denna förordning är stadgat om ansvarighet *för den som tryckt skrift* skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket, avse den som lå- tit utlämna skriften för spridning inom riket eller, om det ej kan visas vem han är eller han ej, då skriften här utgavs, ägde hemvist inom riket, den som enligt 6 kap. är att anse som utspri- dare.

4 §

Av periodisk skrift, för vilken utgiv- ningsbevis skall finnas eller ändock ut- färdats, skall granskningsexemplar av- lämnas enligt vad därom är i 4 kap. 7 § föreskrivet. Vad nu sagts gälla ock skrift, som ej är periodisk, om skriften helt eller till någon del är avfattad på svenska språket samt ej införas allenast i enstaka exemplar.

Den i första stycket föreskrivna skyl- digheten skall i fråga om periodisk skrift åvila utgivaren och beträffande annan skrift förläggaren eller, om för- läggare ej finnes, den som låtit utläm- na skriften för spridning inom riket. Fullgöres ej sådan skyldighet, äge vad i 4 kap. 8 § är stadgat motsvarande tillämpning.

Angående skyldighet att avlämna för bibliotek avsedda exemplar av skrift, som tryckts utom riket, medde- las bestämmelser i lag.

Om skyldighet att för granskning bevara exemplar av skrift, som tryckts utom riket, och att lämna exemplar av sådan skrift till bibliotek eller arkiv föreskrives i lag.

5 §

Bestämmelsen i 1 kap. 1 § tredje stycket angående meddelande av

Bestämmelserna i 1 kap. 1 § tredje och fjärde styckena angående med-

Nuvarande lydelse

uppgifter och underrättelser för offentliggörande i tryckt skrift skall gälla även meddelande för offentliggörande i skrift, som tryckes utom riket, om ej meddelandet avser förhållande, vars röjande skulle innefatta brott mot rikets säkerhet eller varom meddelaren eljest enligt lag haft att iakttaga tystnad. Är meddelandet i sådant hänseende straffbart, gälla vad därom är stadgat. Har meddelandet icke blivit infört i skriften och innefattar det ärekränkning mot enskild person, gälla om ansvar för sådan ärekränkning vad i lag är stadgat.

I övrigt skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket och här utgives, i tillämpliga delar gälla vad i 1 kap., 3 kap., 4 kap 9 §, 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap. är föreskrivet.

Vilande förslag

delande och anskaffande av uppgifter och underrättelser för offentliggörande i tryckt skrift skall gälla även meddelande för offentliggörande i skrift, som tryckes utom riket, samt anskaffande för sådant meddelande, om ej

1. meddelandet eller anskaffandet innefattar brott mot rikets säkerhet;

2. meddelandet innefattar utlämnande eller tillhandahållande som avses i 7 kap. 3 § första stycket 2;

3. meddelandet utgör uppsåtligt åsidosättande av tystnadsplikt.

Är meddelandet eller anskaffandet straffbart i angivet hänseende, gäller vad därom är stadgat. Mål angående ansvar eller enskilt anspråk på grund av brott som nu sagts skall handläggas som tryckfrihetsmål, när ej 12 kap. 1 § andra stycket tredje punkten har motsvarande tillämpning. I fråga om rätt till anonymitet för meddelaren gäller vad i 3 kap. är stadgat; bestämmelsen i 3 § 3 skall dock omfatta även annat brott mot rikets säkerhet än som där avses.

I övrigt skall i fråga om skrift, som tryckts utom riket och här utgives, i tillämpliga delar gälla vad i 1 kap., 3 kap., 6 kap., 7 kap., 8 kap. 1, 2, 5–7 och 10–12 §§ samt 9–12 kap. är föreskrivet.

14 kap.

1 §

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat skriftens brottslighet, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury

Vad i lag är stadgat om resning i mål i allmänhet gälle, utan hinder av att jury prövat huruvida brott föreligger, även dom i tryckfrihetsmål.

Beviljas resning i mål, vari jury

Nuvarande lydelse

prövat *skriftens brottslighet*, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, förordne högsta domstolen att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet; dock äge högsta domstolen, då resning beviljas till den tilltalades förmån och saken finnes uppenbar, omedelbart ändra domen.

Vilande förslag

prövat *huruvida brott föreligger*, och grundas resningen på omständighet som kan antagas hava inverkat på juryprövningen, förordne högsta domstolen att målet skall ånyo upptagas inför jury av den rätt som först dömt i målet; dock äge högsta domstolen, då resning beviljas till den tilltalades förmån och saken finnes uppenbar, omedelbart ändra domen.

5 §

I allt varom bestämmelse ej meddelats i denna förordning eller i särskild lag, som utfärdas med stöd därav, gälle vad i lag eller författning eljest är stadgat.

Utlänning vare, såvitt ej annat följer av denna förordning eller annan lag *eller författning*, likställd med svensk medborgare.

Utlänning vare, såvitt ej annat följer av denna förordning eller annan lag, likställd med svensk medborgare.

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1978.
 2. De nya bestämmelserna ägerej tillämpning på skrift, som mångfaldigats genom stencilering, fotokopiering eller liknande tekniskt förfarande och som utgivits före ikraftträdandet.
 3. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om rättegången i mål som före ikraftträdandet har anhängiggjorts vid domstol.
 4. I fråga om tid, inom vilken allmänt åtal skall väckas, tillämpas de äldre bestämmelserna, om granskningsexemplar av skrift som utgivits före ikraftträdandet avlämnats dessförinnan. Har granskningsexemplar av sådan skrift ej avlämnats före ikraftträdandet, skall allmänt åtal väckas inom sex månader därefter, vid påföljd att skriften eljest är från sådant åtal fri.
 5. Har chefen för justitiedepartementet före ikraftträdandet förordnat om beslag eller fastställt beslag varom tryckfrihetsombud förordnat, gäller äldre bestämmelser angående beståndet av beslaget.
 6. Beträffande ansökan om utgivningsbevis, som har gjorts hos chefen för justitiedepartementet före ikraftträdandet, gäller äldre bestämmelser.

